

Täysistunto

Tiistai 26.5.2026 klo 14.00—20.15

10. Hallituksen vuosikertomus 2025

Kertomus K 3/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2026.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tähän pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen hallituksen toiminnasta ja valtiontalouden hoidosta, kuten perustuslaissa on säädetty. Vuosikertomus on valmisteltu yhteistyössä kaikkien ministeriöiden kesken valtioneuvoston kanslian johdolla.

Hallitus on johdonmukaisesti vienyt hallituskauden ajan eteenpäin uudistuksia, joilla vahvistetaan Suomen tulevaisuutta kilpailukykyisenä hyvinvointivaltiona — yhteiskuntana, tarkemmin sanottuna —, uudistuksia, jotka olisi pitänyt Suomessa tehdä jo vuosikymmeniä sitten. Suomen julkisen talouden menot ja tulot ovat olleet rakenteellisessa epätasapainossa jo pitkään. Hallitus on jatkanut vaarallisesti velkaantuneen julkisen talouden tervehdyttämistä valtiovarainministeriön laskelmien mukaan yhteensä kymmenen miljardin euron sopeutustoimilla.

Vaikka vuoden 2025 talouskasvu jäi vaisuksi, sopeutustoimet paransivat tilannetta suhteessa aiempaan vuoteen. Julkisyhteisöjen menojen kasvu jäi runsaaseen prosenttiin. Viimeksi menojen kasvu on ollut hitaampaa vuonna 2017.

Mittavista sopeutustoimista huolimatta julkinen talous on edelleen vaikeassa tilanteessa. Sopeutustoimet eivät koske vain tätä hallitusta, ne jatkuvat seuraavilla vaalikausilla. Haluan kiittää kaikkia eduskuntapuolueita, jotka sitoutuivat parlamentaariseen velkajarruun. Velka pidetään kurissa, oli hallitus minkä värinen tahansa. Velkajarru on tae suomalaisille siitä, että me poliitikot pidämme yhteisistä rahoistamme huolta.

Näistä ja tulevista sopeutuksista huolimatta Suomi on ja säilyy edelleen hyvinvointiyhteiskuntana. Meillä on vahvat turvaverkot, ja apua saa, kun sitä tarvitsee.

Maailma ympärillämme on levoton. Suurvaltakilpailu on kiristynyt. Venäjän raaka hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Viimeaikainen Iranin sota on lisännyt epävarmuutta maailmanmarkkinoilla. Turbulenssi näkyy myös suomalaisten arjessa. Suljettuna pysyvä itära-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

ja vaikeuttaa entisestään Suomen asemaa Euroopan pohjoisena saarena — saarena, jonka yksi reuna on suljettu.

Tukemme Ukrainalle jatkui myös vuonna 2005 horjumatta. Avustimme Ukrainaa kehitysyhteistyön, humanitäärisen avun, materiaaliavun ja puolustustarviketuen muodossa noin 550 miljoonalla eurolla. Turvallisuusympäristön muutos, tunnistetut riskit ja suorituskykyvaatimukset ovat edellyttäneet myös turvallisuusviranomaisten resurssien varmistamista niin puolustusmenojen kasvattamisen kuin poliisin, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen rahoituksen turvaamisen osalta.

Arvoisa puhemies! EU-politiikassa keskityimme ennakkovaikuttamaan komission esitykseen EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi. Komission esityksessä Suomelle osoitettua turvallisuuden ja sisäasioiden rahoitusta onkin yli miljardi euroa enemmän nykyauteen verrattuna.

Rahoituskehysesityksen lisäksi ennakkovaikuttamisen pääprioriteetteja olivat Euroopan kokonaisturvallisuus. Kutsuin joulukuussa koolle eastern flank -huippukokouksen. Kahdeksan jäsenvaltiota sitoutui yhdessä edistämään itäisen sivustan lippulaivahanketta ja eurooppalaista droonipuolustusaloitetta.

Rakenteellisten uudistusten ja talouden sopeutustoimien ohella hallitus on tehnyt lukuisan määrän kasvua vauhdittavia toimia, joiden myötä Suomessa olisi työtä ja kasvua, mahdollisuuksia jokaiselle suomalaiselle rakentaa parempaa tulevaisuutta. Puoliväliriihessä hallitus päätti laskea yritysten yhteisöveron 20 prosentista 18 prosenttiin Edellisen kerran yhteisöveroa laskettiin vuonna 2014 valtiovarainministeri Urpilaisen johdolla 24,5 prosentista 20 prosenttiin.

Hallitus teki historiallisen suuret kevennykset työn verotukseen. Kevennykset tulevat kaikille tulotasoilta painottuen pieni- ja keskituloisiin. Lapsiperheiden vanhemmille ja eläkeläisille on tehty tuntuvat verokannustimet työntekoon. Me uudistimme Tesin, ja me pääomitimme sitä. Me nostimme perintöveron ja lahjaveron alarajaa. Alensimme perintöveron maksuajalta maksettavaa korkoa.

Päätimme toteuttaa ilman korkeakoulupaikkaa jääneille nuorille maksuttoman 30 opintopisteen opintopöytäkirjan avoimeen korkeakouluun. Tämä on erityisen ilahduttava asia näin ylioppilajuhlien kynnyksellä. Esitys on lähetekeskustelussa tämän keskustelun jälkeen, ja sivistysvaliokunta on luvannut käsitellä esityksen mahdollisimman pian, jotta nuoret saisivat tämän mahdollisuuden heti tulevana syksynä. [Jaana Strandman: Kyllä!] Joka vuosi ylioppilaisiksi valmistuneista jopa kymmeniätuhansia jää vaille opiskelupaikkaa. Sen lisäksi aikaisemmilta vuosilta pyrkimisjonoissa on kymmeniätuhansia nuoria. Tämä on itse asiassa paljon suurempi asia kuin moni on ajatellut.

Nyt kuluvan vuoden huhtikuussa pidetyssä kehysriihessä me jatkoimme panoksia kasvuun ja tulevaisuuteen. Haluan tässä yhteydessä suunnata katsettani myöskin tämän vuoden tekemisiin, koska ne rakennetaan tämän hallitusohjelman mukaisesti ja viime vuoden päätösten päälle ajassa:

Me päätimme korjata viime vaalikaudella tehdyn epäonnistuneen yrittäjien eläkevakuutusjärjestelmän. Uudistuksella helpotetaan erityisesti pieni- ja keskituloisten sekä yksinyrittäjien asemaa. Me vauhditamme rakennusalan nousua ja työllisyyttä. Päätimme määräraikaisesta asuinrakennusten korjausavustuksesta. Me helpotamme oman asunnon ostamista nostamalla valtion takaaman asp-asuntolainan enimmäislainamäärää ja yhtenäistämme asp-lainan takaisinmaksuajan enimmäispituuden 40 vuoteen. Uudistamme työsuhdeoptioiden verotusta, ja vahvistamme siten kasvuyritysten mahdollisuuksia houkutella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

osaavia työntekijöitä. Suomi on noussut ainakin pohjoismaisittain vertailtuna kasvuyritysten ja startupien ja kärkimaaksi houkuttelevuudeltaan. 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapuskokeilua laajennetaan fysioterapiakäynteihin iäkkäiden ihmisten arjen toimintakyvyn turvaamiseksi. Me päätimme myös panostuksista tärkeisiin väylähankkeisiin, korjausvelan purkuun ja raidehankkeiden edistämiseen. Kohdistimme uutta rahoitusta muun muassa Karjalan radan kehittämiseen. Ja vaikka suomalaisten ostovoima on tämän vaalikauden aikana pitkästä ajasta taas vahvistunut, hallitus päätti kasvattaa kotitalousvähennystä, jotta yhä useampi koti rohkaistuisi käyttämään muun muassa siivous- tai hoiva-apua tai teettämään remontteja.

Nämä ovat konkreettisia päätöksiä, jotka luovat ja vauhdittavat Suomen kasvua. Hallituksen työ ei ole mitenkään maalissa vaan jatkuu.

Arvoisa puhemies! Kuluneen kevään aikana olemme saaneet lukuisia positiivisia uutisia taloudesta. Pankkikonserni Nordean korttidatan mukaan ihmiset ovat alkaneet kuluttaa. Suomalainen hissiyhtiö Kone on nousemassa maailman suurimmaksi hissivalmistajaksi. Viime vuonna suomalaiset startupit ja kasvuyritykset keräsivät ennätysuuden summan rahoitusta, yhteensä lähes kaksi miljardia euroa. Tämä on enemmän kuin koskaan ennen. Ulkomaiset investoinnit Suomeen kasvoivat viime vuonna 14 prosenttia. Suomen kasvu oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Euroopan nopeinta, ei siis hitainta. Julkisten menojen hillitseminen ja laajat kasvutoimet tuottavat nyt tulosta.

Arvoisa puhemies! Vuonna 25 hallitus antoi eduskunnan käsiteltäväksi yhteensä 204 esitystä, niistä kevätestuntokaudella 77 esitystä ja syysistuntokaudella 127. Esitykset kohdistuivat laajasti yhteiskunnan kaikille sektoreille. Esityksillä muun muassa vahvistettiin osaamista ja panostettiin koulutukseen. Lisäsimme alaluokilla äidinkielen ja matematiikan opetusta, eli perustaitoja meidän lapsille ja nuorille. Käynnistimme tohtorikoulutuksen pilotihankkeen ja annoimme yliopistoille lisärahoituksen tuhannen uuden tohtorin kouluttamiseksi. Lisäsimme korkeakoulujen aloituspaikkoja ja toteutimme vihdoinkin pitkään kaivatun lasten ja nuorten terapiatakuun.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus sai käsiinsä vaarallisesti velkaantuneen Suomen. Talous ei ollut kasvanut, uudistukset oli jätetty tekemättä, ja velkaa pidettiin lähes ilmaisena. Tätä politiikkaa oli harjoitettu vuosikymmeniä, ja nyt se oli tullut tiensä päähän. Koska maailmantilanne ei juuri meitä auta, meidän on tehtävä ja me olemme tehneet sen, mikä on meidän käsissä. Meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi on erinomainen paikka perustaa perhe, oppia, tutkia, tehdä työtä, yrittää ja investoida. Me saamme Suomen kasvun tielle.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi kiittää eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä vuonna 2025.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt otetaan muutama debattipuheenvuoro tähän alkuun, kun meillä on pääministeri kerta varannut aikaa. Jos saan pyytää nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Otetaan sieltä edustaja Suhonen.

16.12 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa edelliseltä vuodelta todetaan seuraavaa: ”Hallituksen tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnan lapsi- ja perhemyönteisyyttä sekä etsiä toimenpiteitä, jotka voisivat vaikuttaa positiivisesti syntyvyyteen.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Arvoisa puhemies! Miten hallitus arvioi, että hallitus on päässyt tuohon tavoitteeseen lapsi- ja perhemyönteisyydestä yleensä tällä kaudella, kun asiantuntijat ovat arvioineet, että hallituksen päätösten vaikutuksista 31 000 lasta lisää putoaa köyhyysrajan alapuolelle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan nämä, jotka tosiaan nyt pyysivät V-painikkeella tuon vastauspuheenvuoron. Teitä on kaiken kaikkiaan jäljellä yhdeksän, ja te saatte puheenvuoron. Sitten mennään puhujalistaan. Mikäli pääministeri haluaa kommentoida, niin se on ihan mahdollista. — Seuraavaksi edustaja Laine-Nousimaa.

16.13 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen politiikka on lisännyt vastakkainasettelua ja epävarmuutta työelämään. Työehtojen heikentäminen ja epävarmuuden lisääminen ovat ajaneet työmarkkinat kaaokseen. Hallitus puhui 100 000 uudesta työpaikasta, mutta todellisuudessa työpaikkoja on menetetty kymmeniätuhansia. Erityisesti rakennusalan kriisiin reagoitiin aivan liian myöhään.

Kasvun sijaan hallitus on leikannut tulevaisuudesta. Koulutusleikkaukset, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja maahanmuuton kiristäminen heikentävät Suomen mahdollisuuksia saada osaavaa työvoimaa ja uusia investointeja. Samalla hallitus peruuttaa ilmastopolitiikassa aikana, jolloin juuri vihreä siirtymä voisi luoda Suomelle uusia työpaikkoja.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi tarvitsee politiikkaa, joka rakentaa luottamusta, vahvistaa oikeudenmukaisuutta ja luo kasvua tulevaisuuden investoinneilla — ei politiikkaa, joka lisää eriarvoisuutta ja syventää epävarmuutta. Erityisen tärkeää olisi tehdä toimia nuorten tulevaisuususkon parantamiseksi. Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.14 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on panostanut turvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja energiaomavaraisuuteen tilanteessa, jossa Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Suomessa on onnistuttu vahvistamaan varautumista ilman, että yhteiskunnan vakaus tai kansalaisten luottamus instituutioihin olisi horjunut. Tämä on kansainvälisesti tarkasteltuna merkittävä saavutus.

Samalla on kuitenkin tunnustettava, että julkisen talouden haasteet ovat edelleen suuria: väestön ikääntyminen lisää palveluiden tarvetta, velkaantuminen jatkuu ja hyvinvointialueiden talous on monin paikoin tiukilla. Hallituksen vuosikertomus osoittaa kuitenkin, että näihin ongelmiin ei ole suhtauduttu passiivisesti vaan uudistuksia on tehty määrätietoisesti. Tämän vuosikertomuksen tärkein viesti on se, että vaikeista oloista huolimatta Suomi kykenee uudistumaan. Hallituksen toimet ovat luoneet pohjaa vakaammalle taloudelle, paremmalle kilpailukyvyille ja kestävämmälle tulevaisuudelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas.

16.15 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksessa kuvataan hyvin laajasti sitä taloudellista kehitystä, jota tapahtui vuoden 2025 aikana. Minusta se kuvaus kannattaa meidän kaikkien lukea, koska siinä ensimmäisenä aloitetaan juuri siitä meidän suurimmasta ongelmasta, josta me itse asiassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

tuossa edellisessäkin kohdassa puhuimme, ja sehän on se ihmisten epävarmuus, joka näkyy epäluottamuksena, joka on näkynyt kotimaisen kysynnän heikkoutena, minkä johdosta taloudellinen kehitys viime vuonna jäi huomattavasti siitä, mitä aiemmin oli ennustettu. Siinä on totta kai kysymys siitä, miten kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut, mutta aivan varmasti on myös merkitystä sillä, minkälaisia päätöksiä kotimaassa on tehty. Sen takia on jälleen palattava siihen, että mikäli me haluamme, että tulevaisuudessakin tämä myönteinen kasvu jatkuisi, niin siksi meidän täytyy tehdä sellaista politiikkaa, joka vahvistaa ihmisten luottamusta ja saa heidät myös uskomaan huomiseen ja sitä kautta kulluttamaan, [Puhemies koputtaa] koska siten voimme myös pitkällä aikavälillä parantaa tätä julkisen talouden tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.16 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme tehneet myös arvovalintoja, ja sen olemme sanoneet ihan selvästi.

Me panostamme turvallisuuteen, sillä se on tulevaisuuden Suomen elinehto. Jatkossa on entistä selkeämpää, että väkivalta ei ole sovitteluasiana, vaan se on rikos. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen vahvistaa uhrien asemaa ja varmistaa, että rikoksesta seuraa vastuuta. Turvakotien rahoituksen lisääminen tarkoittaa konkreettista turvaa heille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat. Oikeusprosesseja on sujuvoitettu, jotta oikeutta ei tarvitse odottaa kohtuuttoman kauan. Vakavien rikosten rangaistuksia on kiristetty, jotta lainsäädäntö vastaa paremmin yhteiskuntamme oikeustajua. Jatkossa vanki voi olla ensikertalainen vain yhden kerran, eikä tappo koskaan vanhene. Kun nöyryytysväkivaltaan ja jengirikollisuuteen [Puhemies koputtaa] puututaan kovemmin, se on viesti siitä, että yhteiskunta ei hyväksy väkivaltaa missään muodossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.18 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aikaisemmin, kun tänään salissa käsiteltiin tätä liiallista alijäämää, debatin alkuun totesin, että hallituksen toimet ovat viimein tänä keväänä alkaneet purra, ja saman leikkisän sloganin voin tässäkin yhteydessä heittää, kun tosiaan talous on alkanut viimein kasvamaan. Teollisuuden tilauskirjat täyttyvät, ja kasvu on Euroopan nopeimpien joukossa ellei peräti sitten tosiaan nopeinta. Kotimainen kulutuskin on viimein kääntynyt nousuun, kun tiedetään, että suomalaisten tileillä on maannut enemmän rahaa kuin koskaan aikaisemmin, melkein 120 miljardia. Nyt on hienoa, että sekin on lähtenyt sieltä liikkeelle.

On ihan totta, että ollaan tehty paljon ikäviä — joidenkin mielestä hyvinkin ikäviä — päätöksiä, leikkauksia, sopeutustoimia, jotka ovat tiettyyn väestönosaan sattuneet, mutta nämä ovat niitä samoja, mitä meidän verrokkimaissa monasti on tehty jo vuosikymmenien aikana, ja siellä näillä toimenpiteillä on aina ollut positiivista vaikutusta. Se tulee ehkä vähän viipeellä, mutta jaksetaan uskoa siihen, että niin se tulee käymään Suomessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

16.19 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidin siitä pääministerin retoriikasta siinä edellisessä keskustelussa, kun pääministeri pohdiskeli sitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

jos kerran nämä miinusmerkkiset ajat ovat olleet ulkoisten tekijöiden vaikutusta, niin eivätkö ne plusmerkkiset ole, tai jos ne ovat olleet hallituksen vikaa, niin eivätkö ne plussatkin ole hallituksen vikaa? Olen itse tätä samaa tuolta puhuja-aitiosta käyttänyt, eli kun hallitus on antanut ymmärtää, että kaikki huono on ulkoisista tekijöistä johtuen ja sitten taas myönteinen on hallituksen ansiota.

Jos me nyt oikein katsomme tätä lähivuosien taloushistoriaa, niin kun tarpeeksi syvälle on menty, niin yleensä sieltä on sitten ylös lähdetty. Katsoin juuri kasvuluvut finanssikriisin jälkeen: miinus kahdeksan prosenttia putosi bkt, sen jälkeen tuli kaksi vuotta, joina oli kasvu peräkkäisinä vuosina kolme prosenttia, tuli koronavuosi ja miinus kaksi prosenttia alas bkt, seuraava vuosi kasvua plus kolme prosenttia. Ihan selvä on, että totta kai talous sitten sopeutuu ja maailmakin muuttuu. Vielä merkittävämpi oli tietenkin se 90-luvun alun jättiläiskuoppa, josta sitten tuli 16 vuotta kasvua peräkkäin. Eivätköhän näille ole objektiiviset tekijät olemassa, eli on ulkoisia syitä ja on hallituksesta johtuvia syitä, kumpaankin suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

16.20 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitus sai käsiinsä vaarallisesti velkaantuvan valtion, [Aki Lindén: Edelleenkin se on vaarallisesti velkaantuva!] ja hallituskauden alkuvaiheessa tehtiin voimakkaita sopeutustoimenpiteitä. Vuosi 2025 itselleni jäi erityisesti mieleen puoliväliriihestä, jota nimitettiin kasvuriiheksi, ja sen aikana tehdystä tahdinmuutoksesta, kun nähtiin, että talouskehitys edelleen junnaa, suurelta osin ulkoisten tekijöiden johdosta. Tehtiin merkittävästi panostuksia kasvuun, mutta toisaalta pidettiin huolta sopeutuksesta. Olisin kysynyt arvoisalta pääministeriltä: mitkä ovat olleet merkittävimpiä kasvun ja luottamuksen palautuksen suhteen tehtyjä toimenpiteitä, jotka vievät Suomen kasvua sitten pitkälle tulevaisuuteen eteenpäin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä kaksi puheenvuoropyyntöä: edustajat Strandman ja Lyly.

16.21 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallituksen vuoden 2025 kertomus osoittaa laajaa työtä Suomen talouden, turvallisuuden ja palvelujen vahvistamiseksi. Julkista taloutta on sopeutettu, ja samalla on lisätty panostuksia tutkimukseen, kehitykseen ja investointeihin. Puhtaan siirtymän hankkeita sekä teknologian kehitystä ja kilpailukykyä on edistetty. Sosiaali- ja terveyspalveluissa on vahvistettu hoidon jatkuvuutta ja kehitetty palveluja. Koulutuksessa on lisätty perustaitojen opetusta, uudistettu oppimisen tukea ja parannettu saavutettavuutta sekä parhailaan käyttöön ollaan ottamassa opintotietoa. Työmarkkinoita on uudistettu, mistä teollisuudenalat jakavat kiitosta. Maahanmuuttoon ja kansalaisuuteen liittyviä linjauksia on tarkistettu ja järjestelmää tehostettu Suomen turvallisuuden parantamiseksi. Liikenteessä ja energiassa on panostettu huoltovarmuuteen, verkkojen kunnossapitoon ja uusiutuviin ratkaisuihin. Maatalous on vahvistanut ruokaturvaa ja alueiden elinvoimaa. Yrittäjien YEL-vakuutus uudistetaan, mikä on erityisesti pienyrittäjille tärkeä ja odotettu päätös. Koko kokonaisuus tukee Suomen pitkän aikavälin kasvua ja vakautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Lyly, ja sitten mennään puhujalistalle. Mehän vaihdamme aihetta 16.45, mutta ennen kuin lopetamme, myönnän myös pääministerille vielä mahdollisuuden käyttää puheenvuoro. — Edustaja Lyly.

16.23 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä tykkään, että puhutaan oikein, niin kuin asiat on, ja täällä on hallitusohjelmassa sanottu, että käännetään velkaantuminen laskuun. Täällä lukee näin, ja tosiasiaa nämä luvut ovat sellaisia, että tämän hallituskauden aikana velkaantuminen tulee olemaan Suomen historian korkeinta. Luvut ovat 156 miljardista nousemassa tänä vuonna yli 205 miljardiin, ja vielä ensi vuosi lisäksi, niin tullaan yli 60 miljardia ottamaan velkaa tämän hallituskauden aikana. Se on nyt tosiasia.

Mutta toinen kysymys, arvoisa rouva puhemies, liittyy kotimarkkinaan. Kotimarkkina on noin puolet meidän bkt:stä, ja sen kasvusta on aika paljon kiinni, miksi Suomessa nämä kasvuluvut ovat näin pieniä. Kysyisinkin pääministeri Orpolta, kuinka monta prosenttiyksikköä korkeammat kasvuluvut olisi pitänyt olla 2023, 2024 ja 2025, että velkaantuminen olisi pysynyt suunnilleen sillä 76 prosentin tasolla, minkä hallitus sai.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Garedeu.

16.24 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen viime vuoden vuosikertomus sisältää yli kolmesivuisen listauksen hallituksen toteuttamia maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviä toimia, siis kolme sivua, ja ne eivät ole höllennyksiä. Perussuomalaisen sisäministeri Rantasen johdolla on siis tehty erittäin tehokasta työtä ja saatu aikaan merkittävä määrä erittäin tärkeitä tiukennuksia ja tehostustoimia maahanmuuttopolitiikkaan, koska suomalaisten etu ja turvallisuus tulee olla aina ensin. Yksi näistä toimista on ollut maasta poistamisen ja karkotusten tehostaminen. Erityisesti rikoksiin syyllistyvät ulkomaalaiset on saatava mahdollisimman nopeasti ulos maasta. Tiukka linja osoittaa tulijoille, että Suomessa on elättävä lakien mukaan tai täältä on lähdettävä.

Valitettava tosiasia on, että poliisin tilastojen mukaan ulkomaalaistaustaiset syyllistyvät esimerkiksi raiskauksiin kuusi kertaa todennäköisemmin kuin suomalainen. Irakilainen syyllistyy raiskaamiseen 16 kertaa todennäköisemmin kuin suomalainen. Aiempi hallitus ei tähän uskaltanut puuttua vaan keskittyi sen sijaan haalimaan tänne mahdollisimman paljon lisää maahanmuuttajia — ilmeisesti tilastojen mukaan äänestäjiksensä — mutta perussuomalaisen hallituskaudella tähän on puututtu ja lakimuutokset purevat. Viime vuonna Suomesta karkotettiin 30 prosenttia enemmän rikollisia kuin edeltävänä vuonna, eniten irakilaisia.

Arvoisa puhemies! Rakkaan isänmaamme sisäinen turvallisuus on kaiken hyvinvoinnin perusta. Siksi turvallisuuspolitiikkaa ja maahanmuuttopolitiikkaa ei käytännössä voi koskaan erottaa toisistaan. Hallituksen ensisijainen tehtävä on huolehtia suomalaisten turvallisuudesta, ja maahanmuuttopolitiikan kiristykset ovat välttämätön osa sitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

16.27 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kunnioitettu pääministeri ja yleisösiellä lehterillä ja nettien ääressä! Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2025 piirtää selkeän kuvan ajasta, jossa elämme nyt. Turvallisuusympäristömme on kiristynyt, geopoliittiset jännitteet ovat kasvaneet, ja Suomeen kohdistuu yhä monipuolisempia uhkia. Juuri tällaisena aikana mitataan se, pystyykö valtio suojelemaan kansalaisiaan. Siksi tämän hallituksen työn yksi selkeä läpileikkaava teema on ollut sisäisen turvallisuuden vahvistaminen.

Arvoisa puhemies! Suomi on turvallinen maa vain, jos laki on vahva ja viranomaisilla on riittävät keinot toimia. Tämä hallitus on sen ymmärtänyt ja sen eteen myös töitä tehnyt. Poliisin operatiivista toimintakykyä on vahvistettu, henkilöstömäärä on kasvanut, ja tavoite 8 000 poliisista on selkeä. Rikollisuuteen puututaan aiemmin ja aikaisemmin. Järjestäytyntä rikollisuutta torjutaan järjestelmällisesti, ja viranomaisten yhteistyötä on tiivistetty. Kyse ei ole vain kovimmista toimista vaan siitä, että ihmiset voivat luottaa siihen, että viranomaisapua saa silloin, kun sitä todella tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Olemme tehneet myös arvovalintoja, ja sen olemme sanoneet selvästi ja ääneen. Me panostamme turvallisuuteen, sillä se on tulevaisuuden Suomen elinehto. Jatkossa on entistä selkeämpää, että väkivalta ei ole sovitteluaasia vaan se on rikos. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen vahvistaa uhrien asemaa ja varmistaa, että rikoksesta seuraa aina vastuu. Turvakotien rahoituksen lisääminen tarkoittaa konkreettista turvaa heille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat.

Oikeusprosesseja on sujuvoitettu, jotta oikeutta ei tarvitse odottaa kohtuuttoman kauan. Vakavien rikosten rangaistuksia on kiristetty, jotta lainsäädäntö vastaa paremmin yhteiskuntamme oikeustajua. Jatkossa vanki voi olla ensikertalainen vain kerran eikä tappo koskaan vanhene. Kun nöyryytysväkivaltaan ja jengirikollisuuteen puututaan kovemmin, on se viesti siitä, että yhteiskunta ei hyväksy väkivaltaa missään muodossa.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on rajaturvallisuutta, varautumista ja kykyä kestää kriisejä. Siksi olemme vastanneet päättäväisesti välineellistettyyn maahan tunkeutumiseen ja antaneet viranomaisille työkaluja suojata rajaa. Sen lisäksi turvallisuus tarkoittaa myös sitä, että yhteiskunta toimii kriiseissä. Tämän vuosikertomuksen mukaan sähkö, vesi, tietoliikenne ja terveydenhuolto on tunnistettu yhteiskunnan elintärkeiksi osiksi. Kun nämä toimivat, myös arki toimii, ja kun arki toimii, turvallisuus säilyy.

Arvoisa puhemies! Yksi tärkeimmistä viesteistä vuosikertomuksessa on se, että turvallisuus ei synny yksittäisestä päätöksestä vaan johdonmukaisesta politiikasta. Turvallinen Suomi on sellainen maa, jossa rikoksiin puututaan ajoissa, uhrit saavat oikeussuojan, viranomaisilla on keinot toimia ja kansalaiset voivat luottaa yhteiskuntaan. Tämä on juuri se suunta, johon olemme vieneet Suomea. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.32 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu pääministeri! Suomen tulevaisuus rakentuu osaamisen, toimivien palveluiden ja vastuullisen talouden vaaraan. Hallitus on vaikeasta taloustilanteesta huolimatta kyennyt tekemään ratkaisuja, jotka vahvistavat suomalaisten arkea, koulutusta, turvallisuutta ja terveyspalveluiden saatavuutta pitkällä aikavälillä. Suomen julkinen talous tarvitsee määrätietoisia ratkaisuja, ja nykyhallitus kantaa vastuunsa. Orpon—Purran hallitus on tehnyt miljardiluokan päätöksiä velkaantumisen hillitsemiseksi, jotta hyvinvointiyhteiskunnan perusta kestää myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Perussuomalaisille tärkeää on kohdistaa säästöjä toissijaisiin menoihin, jotka eivät kuulu valtion ydintehtäviin. Kehitysapuun, hallintoon ja tehottomiin tukirakenteisiin tehdyt leikkaukset suojaavat suomalaisia palveluita ja työnteon edellytyksiä. Työn ja yrittämisen verotusta on samalla kevennetty kasvun vahvistamiseksi. Tehdään YEL-eläkevakuutusuudistus, joka vahvistaa erityisesti pienyrittäjien arkea.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2025 perusopetusta on kehitetty selkeästi ja käytännönläheisesti. Koulujen ja virastojen rakennetta on uudistettu, jotta työ sujuu paremmin ja palvelut toimivat yhtenäisesti. Peruskouluun on lisätty opetustunteja lukemiseen ja matematiikkaan, mikä antaa enemmän aikaa oppia perustaidot kunnolla. Oppimisen tukea on parannettu, jotta jokainen oppilas saa apua oikeaan aikaan. Koulupäivien aikana mobiililaitteiden käyttöä on rajoitettu, jotta keskittyminen opetukseen parane.

Varhaiskasvatuksen palveluja on tehty joustavammiksi, ja perheille on enemmän valinnan mahdollisuuksia.

Osaamisen vahvistamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta oppimistulokset paranevat ja erot oppilaiden välillä vähenevät. Tavoitteena on, että jokainen lapsi Suomessa saa hyvät perustaidot ja tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja elämään. Kokonaisuus tukee lasten oppimista, arjen sujuvuutta ja koulun laatua koko maassa.

Arvoisa puhemies! Myös terveyden palveluiden saatavuutta on parannettu konkreettisilla toimilla. Kela-korvausten valinnanvapauskokeilu on helpottanut yli 65-vuotiaiden pääsyä lääkäripalveluihin kohtuullisilla kustannuksilla, ja kokeilua laajennetaan edelleen.

Nykyhallitus uudisti vuonna 2025 keliakiaa sairastavien tukea siten, että yli 16 vuotta täyttäneen keliakiaa sairastavan ylimääräisiä ruokamenoja voidaan huomioida toimeentuloluessa. Uudistuksella turvataan kaikkein pienituloisimmille mahdollisuus saada tukea keliakiasta aiheutuviin kustannuksiin.

Hallitus on lisäksi vastannut maaseudun ihmisten pitkäaikaiseen huoleen hyväksymällä suden kiintiömetsästyksen. Tällä turvataan ihmisten turvallisuutta, vähennetään vahinkoja ja vahvistetaan luottamusta suurpetopoliittikkaan erityisesti niillä alueilla, joilla susikanta aiheuttaa jatkuvaa huolta kotieläimille ja ihmisten arjen keskelle.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee päätöksiä, jotka vahvistavat turvallisuutta, osaamista ja luottamusta tulevaisuuteen. Näitä ratkaisuja hallitus on vienyt eteenpäin vastuullisesti ja määrätietoisesti. Nykyhallituksen toimet ovat alkaneet purra. Monilta sektoreilta on tulut kasvulukuja, ja suomalaisten ostovoima on kohentunut. Tämä on erinomaista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehditään ottaa vielä yksi, eli Laine-Nousimaa, ja sen jälkeen sitten pääministeri, ja sitten siirrytään toiseen asiaan.

16.36 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Yksi huolestuttavimmista asioista Orpon hallituksen toteuttamassa politiikassa on ollut se, että se heikentää nuorten uskoa tulevaisuuteen. Vaikutukset eivät näy vain tänään, vaan ne näkyvät pitkään tulevaisuudessa, koko suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnissa ja vakaudessa. Hallitus on perustellut kovat leikkaukset sillä, että ne palauttaisivat luottamuksen talouteen. Nyt näemme, ettei näin ole tapahtunut. Velka kasvaa, työllisyystavoitteet karkaavat, ja samaan aikaan hallitus käyttää miljardeja euroja veronkevennyksiin kaikkein hyvätuloisimmille. Kysymys kuuluu: kuka tästä politiikasta todella hyötyy, kun tavalliset suomalaiset maksavat laskun? Leikkaukset kohdistuvat opiskelijoihin, lapsiperheisiin, pienituloisiin, sairaisiin ja ikäihmisiin. Hyvinvointialueilla palveluiden saatavuus heikkenee, hoitojonot kasva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

vat ja eriarvoisuus lisääntyy. Monet asiantuntijat ovat varoittaneet leikkausten kasautumisesta samoille ihmisille, mutta hallitus ei ole vieläkään tehnyt kokonaisarviota päätöstensä vaikutuksista. Nuoret katsovat ympärilleen ja näkevät epävarmuutta. Opiskeluun kohdistetaan leikkauksia, aikuiskoulutustuki lakkautetaan, mielenterveyspalveluihin on vaikea päästä ja ensimmäisen työpaikan löytäminen on entistä vaikeampaa. Samaan aikaan hallitus kertoo, että nuorten pitäisi kantaa entistä enemmän vastuuta omasta pärjäämisestään. Miten rakennetaan tulevaisuudenuskoa tilanteessa, jossa yhteiskunnan viesti nuorille on se, että turvaa vähennetään, mahdollisuuksia kavennetaan ja epävarmuus kasvaa?

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus puhuu työllisyydestä ja kasvusta, mutta todellisuus on toinen. Työpaikkoja on menetetty, rakennusala on kriisissä, ja monen nuoren tie työelämään on entistä vaikeampi. Koulutusleikkaukset ja jatkuvat säästötoimet osuvat juuri niihin rakenteisiin, joiden pitäisi antaa nuorille mahdollisuus rakentaa omaa elämäänsä.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuudenusko ei synny juhlapuheista. Se syntyy siitä, että yhteiskunta pitää huolta, tarjoaa mahdollisuuksia ja näyttää, että huomien voi olla parempi kuin tämä päivä. Sitä tehtävää tämä hallitus ei ole onnistunut täyttämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten pääministeri, jos haluatte käyttää puheenvuoron, olkaa hyvä.

16.39 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä ja kommentista edustajille. Minä haluan tässä kommentoida nyt niin montaa kuin ehdin.

Ensin edustaja Suhoselle, joka kysyi perhepolitiikasta: Kun tuossa listasin vähän, mitä kaikkea on tehty — siis panostukset peruskouluun, sen vahvistamiseen ja parantamiseen, työrauhaan, opettajien työmahdollisuuksiin, terapiatakuun toteuttaminen nuorille, veroetu lapsiperheille, lukulahja lapsille, äitiyspakkauksen arvon kasvattaminen, nuorten työllistämisseteli, kesätyöpaikat — niin kyllä sitä listaa sieltä aika paljon löytyy, kun hyvällä silmällä lukee.

Sitten Laine-Nousimaa sanoi, että työmarkkinat ovat kaaoksessa. Ovatko ne? Ovatko työmarkkinat kaaoksessa? Minusta ne eivät ole kaaoksessa. Työmarkkinoilla oli työmarkkinoiden uudistamiseen liittyen kieltämättä poikkeuksellinen erimielisyys, mutta eivät minusta meidän työmarkkinat ole kaaoksessa.

No sitten, jos näitä käyn nopeasti läpi, kun tekisi moneen mieli kommentoida, edustaja Rintamäki puhui paljon turvallisuudesta ja varautumisesta, ja siinä mielessä tuo äskeinen keskustelu EDP:stä ja velkajarrusta, julkisen talouden tervehdyttämisestä, on todella tärkeä, koska ilman vahvaa julkista taloutta ja kasvavaa yksityistä taloutta ei meillä ole kykyä huolehtia meidän turvallisuudesta kuten ei hyvinvointiyhteiskunnastakaan.

Sitten oikeastaan kolmen arvon demarin puheenvuorot — Räsänen, Lindén, Lyly — joissa pohditte talouskasvua:

Ehkä aloitan edustaja Lindénistä. Se on juurikin näin, että nämä asiat eivät ole mustavalkoisia. En minä väitä, että kaikki hyvä, mitä tapahtuu, on hallituksen ansiota, vaikka mieli tekisi, mutta ei se myöskään ole niin kuin mitä olen kuunnellut täällä korvat punaisina pari vuotta, että kaikki johtuu hallituksen politiikasta. Josko me löytäisimme hyvällä keskustelulla jonkun yhteisen maaston siitä, että on selkeästi asioita, joita hallitus on tehnyt, jotka parantavat jo nyt ja tulevat parantamaan työllisyyttä, talouden kasvulukuja, on selkeästi uudistuksia, jotka tulevat vahvistamaan julkista taloutta — säästöt, sopeutukset ovat olleet sellaisia — mutta ei tämä tullut valmiiksi vielä sillä, vaan tarvitaan enemmän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Kun edustaja Lyly kysyi tästä talouskasvusta, niin katselin tuossa hieman. Hallituksen talouspolitiikan ohjelma rakennettiin keväällä 23 valtiovarainministeriön ennusteiden pohjalta ja valtiovarainministeriön laskelmiin meidän talouspolitiikan linjausten vaikutuksista, ja silloin kuvaavaa on se, että kasvuluvut arvioissa olivat 1,2—1,9 välillä näille vuosille, ja kun me on jääty tosiasiallisesti lähelle nolaa, niin tästä tämä gäppi tulee. Eli noin puoli-toista prosenttia korkeammalla talouden kasvulla me olisimme sillä polulla, mitä lähdettiin hakemaan. Mutta kyllä se vain on niin, että tämä maailman raju muutos, epävarmuus, sodat, kauppasodat, ne kaikki, ovat vaikuttaneet siihen, että meidän toimintaympäristö on ollut mahdoton. Samaan aikaan on tullut epäluottamus ja epävarmuus koteihin eikä ole käytetty rahaa vaan on säästetty. Nekin kaikki ovat mielestäni ihan olemassa olevia tosiasioita.

Nyt on tapahtunut käänne. Ensin tapahtui viennissä, teollisuustuotanto on huippuluvuissa tällä hetkellä, ja vihdoin kotitaloudet ovat alkaneet kuluttamaan. Vähintään puolet taloudesta syntyy kotitalouksista ja kotimaisesta kysynnästä. Jos se näkyy asuntokauppana, remontteina, kodinkoneostoksina, palveluiden käyttämisessä, se tarkoittaa suomalaisille töitä ja se tarkoittaa valtiolle verotuloja.

Sitten vielä: Minusta edustaja Hänninen nosti erittäin tärkeän asian esille, perheväkivallan, lähisuhdeväkivallan, ja sanon nyt tässä, että minusta ovat järkyttäviä ne luvut Suomessa tapetuista naisista. Minun mielestäni se on järkyttävää. Musta piste tässä maassa, ei näin voi olla. Hallitus on tällä saralla toiminut — lainsäädäntöä kiristetty, turvakotien rahoitusta lisätty, sovittelu on poistettu — mutta ei tämä vielä riitä. Joku tässä maassa mättää, ja sen eteen meidän kaikkien täytyy tehdä enemmän töitä, että me pääsemme pureutumaan niihin juurisyihin, mistä tämä kauhea kehitys johtuu. Ei yhtään enää, jos tahtotilan saa sanoa.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeiseksi: Edustaja Valtola kysyi kasvuriihestä, joka on myöskin oma suosikkini tässä matkan varrella. Neljä asiaa nopeasti eli osaaminen, energiapolitiikka, työmarkkinat ja työn kannustavuus: Osaaminen, tutkimus, tuotekehitys — niihin panostaminen edelleen. Puhtaan siirtymän vauhdittaminen on ehdottomasti voittava strategia Suomelle nyt ja tulevaisuudessa. Työmarkkinoiden joustojen edistäminen ei ehkä suoraan ollut pelkästään kasvuriihen asia, mutta se on ollut merkittävä kasvutoimi ja tulevaisuuden kannalta oleellinen. Sitten ylipäänsä työn kannustavuuden lisääminen eli progression keventäminen, paluumuuttajien veroporkkanat, työsuhdeoptiojärjestelyt ja niin edelleen ovat olleet erittäin hyviä, kasvua tukevia uudistuksia, ja vain niin me pystytään huolehtimaan meidän hyvinvointiyhteiskunnastamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.47.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

19.47 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen kertomuksessa sosiaaliturvauudistusta kuvataan kauniilla sanoilla: yksinkertaistamista, kannustavuutta ja julkisen talouden vahvistamista. Mutta tavallisen ihmisen arjessa tämä näyttyy aivan toisenlaisena todellisuutena. Kun työttömyysturvaa heikennetään, asumisen tukea leikataan, toimeentulotuen ehtoja kiristetään ja samalla sosiaali- ja terveyspalveluiden maksuja nostetaan, kyse ei ole vain järjestelmän uudistamisesta. Kyse on siitä, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset laitetaan maksamaan hallituksen epäonnistuneen talouspolitiikan laskua.

Hallitus puhuu kannustamisesta, mutta samaan aikaan työttömyys on kasvanut, pienituloisuus lisääntynyt ja yhä useampi perhe joutuu turvautumaan viimesijaiseen toimeentulotukeen. On vaikea nähdä, miten jatkuvat leikkaukset tuovat turvaa, luottamusta tai tulevaisuudenuskoa. Erityisen ristiriitaista on se, että sama hallitus kertoo tavoittelevansa lapsi- ja perhemyönteisyyttä sekä syntyvyyden vahvistamista. Samaa aikaan juuri lapsiperheiden toimeentuloa on heikennetty, palveluita karsittu ja epävarmuutta lisätty.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi on todettava yksi asia suoraan. Edellinen tämän hallituksen työministeri on omassa kirjassaan kehunut sitä, miten tämä hallitus on tehnyt historiallisesti suurimmat leikkaukset sosiaaliturvaan Suomessa. Tähän tiivistyykin tämän hallituksen todellinen linja paremmin kuin yhteenkään kertomustekstiin: ylpeyden aiheeksi näyttää muodostuneen se, kuinka paljon ihmisiltä on otettu pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.49 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu aika paljon valtiontaloudesta ja sen osalta kaikista niistä kysymyksistä. Ehkä kaikkein tärkein asia on, kun tässä käydään läpi tätä hallituksen vuosikertomusta viime vuodelta, että siellä tosiasiasa on käynyt niin, että työllisiä on vähemmän kuin aikaisemmin ja työttömiä on noin 40 000 enempi kuin aikaisempina vuotena. Että kyllä tämä suunta on ollut tämän hallituksen omankin raportin mukaan sellainen, että siellä paljon korjattavaa on. Sitten jos ajatellaan, että työllisyys on ollut tässä se keskeinen keino, millä valtiontaloutta tasapainotetaan sen kahden miljardin euron verran, niin nyt ollaan tosi kaukana siitä, ollaan melkein päinvastaisessa luvussa, kun katsotaan tätä tilannetta. Eli tämä kokonaisuus.

Sitten pääministeri tuossa esittelypuheenvuorossaan mainosti tätä YEL-uudistusta, jossa korjataan viime kauden toimenpiteitä. Täällä on tullut edustaja Lohelta monta kertaa, että viime kaudella tarkistettiin paria pykälää. Tosiasiasa se on vanha järjestelmä. Siellä pienituloiset yrittäjät maksavat vähän liikaa ja isompi- ja keskituloiset yrittäjät alivakuuttavat itseään, ja se järjestelmän ongelma on käytännössä siinä. Sitä alapäätä nyt tässä saadaan korjattua, mutta se tulee valtiolle aika kalliiksi, noin 100 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä on aika iso osa, ja se siirtyy seuraavalle hallitukselle. — Nämä ovat sellaisia kohtia, joita tässä nyt halusin nostaa.

Vielä yksi erittäin mielenkiintoinen osa tässä raportissa liittyy sivuun 145, jossa käsitellään verovajetta. Arvonlisäverovaje vuonna 2024 oli 670 miljoonaa euroa, ja se on todella iso määrä. Se sisältää verovelkoja, ja valtaosa on sitten ilmoitusvirheistä johtuvaa arvonlisäveron vajetta. Eli 670 miljoonaa euroa ja sitten ansio- ja pääomatulojen verotuksen verovajetta on 200 miljoonaa euroa. Yhteensä tämä verovaje on 870 miljoonaa euroa, ja voi sanoa, että tämä meidän veronkantosysteemi ei ole ihan aukoton, koska näin isoista määristä puhutaan. Eurooppalaisittain meidän arvonlisäverokanto on parempi kuin Euroopas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

sa, mutta silti meilläkin vuotoa on aika paljon. Täällä varmasti on osa sitä harmaata taloutta, ja sitten kun nämä ovat satunnaisotantoja, me ei voida tietää ihan tarkkaa, oikeata lukua näitten osalta. Sen takia olisi hyvä, että rehelliset yrittäjät ja palkansaajat pärjäisivät tässä kilpailussa, mitä työn osalta taistellaan. Tämän halusin tässä nyt nostaa esiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.52 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Nostan tässä esille yhden isomman asian ja yhden pienemmän asian. Kumpikin ovat silti tärkeitä. Otetaan se pienempi ensin:

En olisi sitä muuten tässä nyt nostanut esille, mutta kun pääministeri luetteli näitä hallituksen saavutuksia viime vuodelta, niin hän mainitsi siinä tämän yli 65 vuoden ikäisille suunnatun Kela-korvausjärjestelmän. Sen mitä se ehti viime vuoden aikana toimia, neljä kuukautta, ja tänä vuonna on tullut muutama kuukausi lisää, niin eihän se oikeasti ole ollekaan saavuttanut niitä tavoitteita, joita hallitus itse sille asetti.

Silloin kun tätä asiaa käsiteltiin hallituksen esityksenä, perehdyin hyvinkin tarkasti tähän asiaan. Siellä oli tavoiteltu miljoonaa yleislääkärikäyntiä, ja sille oli sitten laskettu se noin 90 miljoonan kokovuotinen meno. Nyt kuukausitaso on ollut 15 000—20 000 käynnin luokkaa, joka sitten enteilee vuositasolla 200 000:ta käyntiä. Vertauskohtana meillä on noin viisi miljoonaa terveyskeskuslääkärikäyntiä ja kolme ja puoli miljoonaa yksityislääkärikäyntiä, jotka perustuvat sitten niihin aikaisempiin Kela-korvauksiin tai osin sitten ovat lähes ilman korvausta olevia käyntejä. No, tämä kertoo nyt siitä, että ei tämä ole niin sanotusti ottanut tulta ja se kritiikki, jota me esitimme, oli ihan paikallaan.

Tämä rahanjakohan käytännössä menee nyt markkinamekanismin mukaan, eli siellä, missä on verraten laajaa yksityissektoritarjontaa, ne asiakkaat, jotka aikaisemmin ovat käyttäneet yksityissektoria eri syistä, käyttävät sitä jatkossakin, ja nyt osa heistä, yli 65-vuotiaat, silloin kun he tyytyvät yleislääkärikäyntiin, ovat sitten saaneet tämän korvauksen, ja he ovat tietenkin tyytyväisiä, ja tämä on ihan ymmärrettävää. Kuka tahansa meistä on tyytyväinen, jos on aiemmin maksanut jotain itse ja sitten se hoidetaankin osittain yhteiskunnan puolesta. Mutta millään tavalla tämä ei ole näkynyt parantuneena tilanteena siellä julkisen terveydenhuollon jonoissa, ja onkin käynyt ilmi, että tästä on tullut hyvin suuressa määrin tämmöinen yksityissektorin sisäänheittotuote.

Toissa viikon lauantaina Kuopiossa olin puhumassa sosiaali- ja terveysasioista, ja eräs henkilö tuli minulle kertomaan, että hän oli oman tilanteensa takia kääntynyt tällaisen lääkärin puoleen ja sitten hänelle oli määrätty ultraäänitutkimus, jonka hinta oli 500 euroa. No, hän olisi varmasti saanut sen ultraäänitutkimuksen maksuttomasti julkisella puolella, mutta ei ihmisillä ole käsitystä siitä, mikä siellä nyt on sitten korvattua ja mikä siellä ei ole. Eli ei tätä nyt olisi kannattanut laajentaa vain sen takia, että sitä rahaa on jäänyt käyttämättä, koska tämä koko projekti nyt on osoittautunut aika heikosti onnistuneeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

19.55 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tänään kerrottiin Helsingin Sanomissa Cuporen ensimmäisestä laajasta kulttuurin tilaa koskevasta raportista, Kulttuuripolitiikan tila 2025, ja sen viesti oli varsin dramaattinen. Meidän totuttu kulttuurimallimme natisee liitoksistaan tämän selvityksen mukaan, ja siinä ovat taustasyynä sekä nämä leikkaukset, teknologinen murros että arvomyllerrys, jotka — nämä kaikki kolme — ovat yhtä aikaa mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

dän yhteiskunnassamme tekeillä. Jopa 45 prosenttia kulttuurialan tekijöistä kertoi vuonna 24 joko vaihtaneensa ammattia tai harkinneensa sitä, ja se on kyllä iso luku.

Näitä leikkauksia on tehty monesta kohdasta, ja yhteisvaikutuksia on vaikea laskea. Kulttuurialan työntekijöiden tilanne on päätynyt sellaiseksi, että heille on tarjolla pätätöitä, pienyrittäjyyttä, työttömyyttä ja epävarmuutta, ja sitten meidän työttömyyskorvauksen ehdot vielä usein ovat sen tyyppisiä, että kulttuurialan tekijöillä ei ole sinne pääsyä. Jos antaa yhdeltä alalta, kirjailijoista, esimerkin, niin siellä lainauskorvaukset, jotka ovat iso tulonlähde kirjailijoille, ovat laskeneet 5,6 miljoonaa euroa, jos sitä ansiotasoa vertaa vuoteen 2016. Eli siellä olisi paljon korotustarvetta myös, jos haluttaisiin nämä ammatit pitää sellaisina, että niillä tuloilla voi pärjätä.

Kuitenkin tuossa edellisessäkin asiakohdassa keskusteltiin siitä, missä meillä olisi kasvupotentiaalia Suomessa, ja varsin uskottavat laskelmat kertovat, että luovan talouden osuus voisi hyvin helpostikin kaksinkertaistua, jos sen tekemisen lähtökohdat saataisiin kuntoon. Esimerkiksi tässä teknologisen murroksen kohtaamisessa kulttuurialalla me voitaisiin ottaa Tanskasta esimerkkejä, joissa oppositio ja hallitus ovat yhdessä löytäneet keinon pitää yllä alan toimintaedellytyksiä. Siellä on myös kasvava, luova talous, ja tässä olisi kyllä esimerkkiä Suomellekin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2026.